

**ГОВОР
ПРЕДСЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ТОМИСЛАВА НИКОЛИЋА
НА МЕЂУНАРОДНОЈ ДОНАТОРСКОЈ КОНФЕРЕНЦИЈИ
БРИСЕЛУ, 16. ЈУЛА 2014. ГОДИНЕ**

Поштовани комесари, господине Филе и госпођо Георгијева,
Поштована председнице Владе Словеније, госпођо Братушек,
Поштовани министру спољних послова Француске Републике, господине Фабијус,
Ваше екселенције,
Поштовани учесници Донаторске конференције,
Људи добре воље,
Пријатељи,

Данас ме чини посебно поносним што сам председник Србије, државе чија је садашња, искрена, исправна и чврста позиција овде у Бриселу окупила њене пријатеље, чак и оне који између себе имају бесмислене и непотребне, а веома опасне спорове.

Поносан сам на грађане Србије, посебно младе који су без машина, својим телима, заустављали поплаву којој није било краја, данима и ноћима. Дубоко саучествујем, као и сви ви, са породицама оних који су изгубили своје најмилије и са бескућницима који чекају да се негде врате или да негде оду. Ноћима сањам невине дечје очи из којих није и не знам да ли ће икада да ишчезне страх од силе која их је ноћу бацила у воду, неке заувек одвојивши од родитеља.

Али ја сам грађанин Србије, мој бол је из гена, из костију предака, од мене се ништа друго и не очекује.

Зато се са захвалношћу обраћам вама, који сте овде зато што се нешто страшно догодило нама, хиљадама километара удаљеним, раздвојеним океанима, историјом, цивилизацијама.

Неизмерно вам хвала, да вам се никада не догоди, да вам се врати на добро. Или као што каже латинска пословица: „Надајте се драги пријатељи добром, јер добро сте чинили“...

Хвала свим државама које су нам притекле у помоћ у време када нам је било најтеже, и тако смањиле број људских жртава и размере материјалне штете.

Свима вама, вашим државама и народима хвала што сте и данас са нама помажући нам да наставимо даље. Окупљамо се ми у различитим приликама, Исток и Запад, Север и Југ, и разиђемо се до следећег сусрета. Срећа нас окупља, али нас само бол сједињује. Бол се не превазилази самоћом. Хвала вам што знамо да нисмо сами.

У име грађана Србије желим да се захвалим генералном секретару УН Бан Ки-муну зато што сам у највећој светској организацији наишао на разумевање и подршку идеји о одржавању донаторске конференције за санирање штета од поплава за три државе, касније за две: Босну и Херцеговину и Србију. Хрватска нас је обавестила да ће данас учествовати, а да ће штету намирити из других извора. Све време у коме смо доживљавали трагедију мислили смо и на наше, такође тешко разорене пријатеље, а и они су мислили на нас.

Носила нас је српска народна пословица: „Боље се оградити добрим комшијама него добром оградом.“

Желим такође да се захвалим Европској Унији и посебно Словенији као чланици, на организовању донаторске конференције и данашњем гостопримству.

Најискреније се захваљујем председнику Француске, господину Франсоа Оланду, коме сам првом, у Паризу 22. маја, док су поплаве још харале мојом земљом, приликом посете Француској коју је сам председник Оланд оценио као дирљиву и оправдану, изложио своју идеју о донаторској конференцији. Председник Оланд је одмах, без предомишљања прихватио да Француска буде покровитељ овог дивног скупа солидарности и доброте.

Тада сам се на конференцији за штампу обратио председнику Оланду речима које желим да поделим и са вама (цитирам):

„Коме смо могли да се обратимо ако не Француској? Њој су се обраћали наши преци. Кад је Србији било тешко – ту је била Француска. Време протиче, живот доноси нове изазове, проблеме, али народ који заборави пријатељства не заслужује да постоји. Ми не можемо и нећемо да зборавимо пријатељства, ми заборављамо непријатељства. Хвала на саучествовању Француске у свему што је Србија прошла протеклих недељу дана, на помоћи коју је несебично пружила да бисмо спасавали животе, као и на

прихватању и од сада предвођењу иницијативе да се одржи велики скуп светских држава на којем би се скупљала помоћ за државе погођене поплавама.

Не можемо да надокандимо сву штету донацијама и помоћи, можда ћемо три четвртине морати сами да поднесемо, али у невољи је све што човек добије, сваки знак пажње, солидарности и помоћи – знак за вечност. Не желим вам никад ово, али знајте да Србија уме да се одужи за пријатељство. Србија неће да моли ни за какву помоћ, неће да инсистира на томе да ли има на нешто право или не. Ово је време за солидарност, а не за молбу.“ (крај цитата).

Уосталом, солидарност, као једно од фундаменталних начела на којима је створена и Европска унија, не постоји само као идеја или као исказани политички став, већ управо као практична акција и помоћ, усмерена на спашавање људских живота.

Србија ће запамтити речи председника Оланда којима ми се обратио, цитирам:

„Ваше присуство у Француској је прилика да се чује апел који сте изнели – апел за помоћ Србији и Босни и Херцеговини. Можемо врло брзо да се одлучимо о сазивању донаторске конференције. У тренутку када има толико унесрећених у Србији морамо показати колико смо одговорни и солидарни.“ (крај цитата)

Зато смо овде. Зато од данас Срби и остали грађани Србије могу мирно да кажу да у целом свету имају пријатеље и да је то диван осећај. Много лепши него када пријатеље бројите прстима на једној руци.

Нобеловац Иво Андрић је у име свих Срба изрекао (цитирам): „Код људи који нам постану блиски ми све појединости првог додиром с њима обично заборављамо; изгледа нам као да смо их вазда знали и као да су одувек с нама били“. (завршен цитат) Драги пријатељи, од данас сте нам сви ви још блискији.

Посебно бих желео да истакнем и ефикасно реаговање Уједињених нација и агенција УН, које су дале кључни допринос у утврђивању штете. Захвалио бих се на брзом реаговању и ангажовању за добијање финансијске помоћи од CERF (*Central Emergency Response Fund*) и до јаску UNDAC (*United Nations Disaster Assessment and Coordination*) тима. У изради Извештаја о процени штете наком поплава веома је значајно било и ангажовање UNDP, заједно са ЕУ и Светском банком. Такође, изражавам наду да ће, након утврђивања штете, UNDP наставити да пружа помоћ Р. Србији.

Одајем признање и Црвеном крсту Србије, њиховој сарадњи са Црвеним крстом других држава и свим хуманитарним организацијама у Србији, који и данас помажу пострадалим становништву.

Србија је примила помоћ од 14 земаља – Немачке, Словеније, Бугарске, Аустрије, Чешке, Француске, Данске, Румуније (путем Механизма цивилне заштите ЕУ), затим од Руске Федерације, Белорусије, Мађарске, Хрватске, Македоније и Црне Горе (билатерално). Хуманитарну помоћ у храни, води и опреми, упутили су Европска комисија, ОЕБС, УН, Светски програм за храну, као и Азербејџан, Белорусија, Велика Британија, Израел, Јапан, Румунија, Руска Федерација, САД, Уједињени Арапски Емирати, Туркменистан и бројни приватни донатори. Међународни тимови за операције спасавања од поплава и испумпавање воде били су распоређени уз координацију са локалним штабовима за управљање ванредним ситуацијама, Сектором за ванредне ситуације МУП и Војском Србије. Задивљујућа је исказана храброст у спасавању људи из водених бујица.

Захваљујући помоћи међународних стручних тимова за испумпавање воде, значајно је смањен ниво воде на подручју највеће електране у Обреновцу која обезбеђује 60% електричне енергије, чиме је спречен настанак штете несагледивих размера. Тимови за пречишћавање воде из Мађарске, Немачке и Француске били су ангажовани у околини Београда, Свилајнца и Ћуприје, док је тим из Немачке и даље активан на подручју Обреновца.

Веома ценим и посвећеност и ангажман званичника ЕУ, посебно комесара ЕУ за међународну сарадњу, хуманитарну помоћ и ванредне ситуације Кристалине Георгиеве, која је одмах посетила Р. Србију, разговарала са највишим званичницима, обишла најугроженија подручја и предала неопходну опрему за ургентно отклањање последица поплава. Подршку су пружили и комесар ЕУ за регионални развој Јоханес Хан који је посетио Републику Србију и обишао Обреновац – град најтеже погођен поплавама. Посетили су нас и председници Словеније, Црне Горе и Белорусије. Активиран је и Механизам цивилне заштите Европске уније.

Осим мера за хитну помоћ, очекујемо да ће ЕУ пружити подршку и кроз Фонд солидарности ЕУ, при чему ће Републику Србију третирати као земљу чланицу. Ценимо што је ЕУ показала разумевање да се подршка Републици Србији оствари и кроз фондове претприступне помоћи и то из преосталих средстава из претходних буџетских година, који из разних разлога нису потрошени, те се могу брзо ангажовати. Очекујемо финализацију одлуке о реализацији и ових средстава.

Драги пријатељи,

Хроника најтеже природне катастрофе која је икада погодила моју земљу, застрашујућа је. У тренутку је људима нестајао цео живот. Све што су деценијама, не ретко генерацијама, вредно и муком стварали, пред очима се претварало у пустош. Из перспективе једне породице која је остала без куће, вртића, школе, посла, без улице, без успомена, чинило се као да су остали и без будућности. Ова донаторска конференција је нада сваком човеку у мојој земљи да будућност у којој ће обновити своје животе и перспективу својој деци постоји. Преточене у хладну, али речиту статистику, последице водене стихије овако изгледају:

Поплаве су погодиле Србију након обилних падавина и снажног циклона који је отпочео 13. маја 2014. године. Обреновац је био најтеже погођен, а процењено је да је 90% града потопљено. Цело насеље од око 9000 становника је евакуисано. Поред Обреновца се налази термоелектрана Никола Тесла, која даје скоро 60% електричне енергије у Србији. Остала је непотопљена захваљујући добрим интервенцијама. Термоелектрана Костолац, која даје 11% електричне енергије Србије, била је угрожена изливањем реке Млаве. Вода је пробила два прстена цакова са песком, али није пробила последњу линију одбране коју су на најугроженијим деловима чинили и људи својим телима. Поплављени су такође градови Параћин, Петровац на Млави, Свилајнац, Смедеревска Паланка, део Варварина. У Крупњу је бујица уништила десетине кућа. Што није однела вода, однела су клизишта. До 16. маја, 7.618 људи је било евакуисано, 20 је повређено, док је 24 људи изгубило живот.

Катастрофалне поплаве нису први пут погодиле Србију, али никада у историји последице нису биле разорније. Што човек више покушава да господари природом и искористи њене могућности, да савлада њену ђуд, она враћа силином која јасно говори да у делићу секунде може да порази човека. Човек је делимично одговоран за појаву природних стихија, кроз крчење шума, неконтролисану експлоатацију рудних богатстава, урбанизацију, акумулацију и изградњу водених брана. Трка за што већим коришћењем природних богатстава суочава нас са бројним несрећама.

Са друге стране, ширење насељених места, често насталих на клизиштима, у речним коритима и без размишљања о ђудима природе, стварају додатни ризик од природних непогода. У поплавама које су погодиле Србију, поред уништених усева, срушених кућа, поплавлених стамбених и других објеката, штете на саобраћајницама, индустријским и другим објектима и постројењима, последице имају и дугорочни

карактер. Дужим остајањем под водом, осим уништавања усева у текућој години, угрожава се и сетва наредне године, јер се спирањем површинског слоја погоршава квалитет земље, а оранице се претварају у неплодно тло.

Продирањем воде у производне хале, дошло је до уништавања опреме, огромне количине репро материјала, полу производа и финалних производа. То се већ одразило на смањење или потпуно обустављање производње и социјално економски статус становника који живе на поплављеном подручју. Током поплава било је отежано снабдевање водом за пиће, а струја је била искључена до потпуног санирања терена.

Иако је дуги низ година изостало улагање у превенцију, а запостављено и оно што је било изграђено, низом предузетих мера спречена је још већа штета и катастрофалније последице несреће која је задесила Србију. Ланац командовања је био једноставан и ефикасан, безбедносне структуре су биле у функцији помоћи, евакуацији, смештају и враћању грађана у домове и санирању последица. Храна, вода за пиће, лекови, одећа, средства за хигијену, били су обезбеђени у довољним количинама и доправљени у најбржем могућем року.

Делимо исту планету. Данас је страдала Србија, сутра ко зна где и која земља. Природа је, ипак, непредвидива. У сваком злу има и нечег доброг. Свет уједињен у жељи да помогне само је једно од њих. Из ове катастрофе стиже и поука целом свету: нужно је да сви заједно координирамо активности на плану ублажавања последица временских непогода. Потребан је што хитнији развој система адаптације на климатске промене и успостављање механизма за смањење ризика од природних катастрофа. Потребно је деловати одмах.

Ако се не предузму мере које ће ограничити пораст глобалне температуре, постоји реална опасност да ће екстремне временске неприлике проузроковане климатским променама, у будућности бити још интензивније.

У том смислу, Република Србија је суштински заинтересована за реализацију циљева одрживог развоја у чијем формулисању активно учествује, као и за постизање решења и консензуса о климатским променама.

Пријатељи,

Да би донаторска конференција била успешна, тимови стручњака из Србије и ЕУ извршили су процену штете али и угрожености од поплава ради превенције.

Процена могуће угрожености од поплаве утврђена је на основу општих природно-географских карактеристика, становништва, урбанизације, природних кретања становништва, друштвеног економског развоја, техничког система и инфраструктуре. Утврђени су водотокови и акумулације које могу бити узрок поплава, хидроатмосферски услови за проглашење елементарне непогоде, функционалност и степен изграђености заштитних водопривредних објеката са нумеричким показатељима, величина угроженог подручја и степен изграђености, преглед могућих вештачких ретензија и локализационе насипе, локалитети критични за формирање ледених баријера, угрожени реони и локације од поплава и подземних вода.

Процена могуће угрожености садржи закључке о томе где и у ком реону може да се очекује непогода, као и каквог би интензитета била, колико би жртава било и колика би била материјална штета, затим да постоје објективни услови да се непогода спречи и којим снагама и средствима могу да се ублаже последице и санира стање. Процена представља резултат заједничког рада стручних органа из редовних делатности и органа цивилне заштите, као и међународних стручњака за област катастрофалних непогода.

Србији је потребна помоћ у санирању штете и у стварању услова да могу да се примене превентивне мере заштите од поплава. Под тим се пре свега подразумева изградња одбрамбених линија – насипа или мобилних брана на местима могућих излива, а посебно на акумулационим језерима, антиерозивни радови на сливовима, и дуж речних корита, пошумљавање терена и изграда преграда за спречавање бујица, средства за разбијање ледних санти ради нормалног отицања воде, израда мрежа за одводњавање ради спречавања плављења површина. Србија ће радити на унапређењу цивилне заштите и оспособљавању људства и константном унапређењу предвиђених мера које се преузимају када наступи опасност од пробоја насипа или наиласка водених бујица. Истовремено је неопходна помоћ у набавци опреме за санирање последица, као што су пумпе, агрегати, опрема за сушење, шатори, пољски кревети итд.

Поштовани,

Влада Републике Србије, након темељних процена и у сарадњи са Европском унијом и Уједињеним нацијама, сачинила је Извештај и процену штете у погледу поплава. Штета је огромна и износи 1,5 милијарду евра. Посебно су погођени стамбени сектор, здравство, образовање, пољопривреда, систем за одбрану од поплава, рударство

и енергетика, производња и трговина, водоснабдевање, отпадне воде и отпад, животна средина, саобраћај и комуникације.

Са непосредним последицама поплава носићемо се годинама, а сасвим је извесно да ће ова природна катастрофа изазвати рецесију у српској економији. То значи да ће, према проценама, у 2014. години српска економија забележити пад од 0,4 % уместо раста од 0,5% као што се предвиђало претходним пројекцијама.

Пријатељи,

Још једном, Србија вам је захвална што се се данас одазвали и показали спремност да пружите подршку и помоћ мојој земљи и Босни и Херцеговини, која нам је заиста неопходна. Очекујем да ћете владе ваших земаља детаљно упознати са последицама поплава и да ћете, у складу са вашим могућностима, наћи начин да нам пружите адекватну помоћ. Захваљујем се великом броју земаља, да сада не спомињем све, јер ћу свакако некога прескочити, које су пружиле значајну финансијску и осталу помоћ непосредно по избијању кризне ситуације изазване поплавама. Још једном бих желео да се захвалим организаторима и свим учесницима, с краја на крај земаљске кугле, на доброј вољи да нам помогну.

Србија добротинство не заборавља, подигла је споменик захвалности Француској за помоћ у Првом светском рату, обележиће достојно, спомеником у неком од поплавлених градова, и ово до сада незабележено сврставање целог света уз наш народ. Биће то опомена да поштујемо природу, али и споменик који ће овековечити људску солидарност – врлину на коју смо сви заједно поносни.

Познајем свој народ, ову доброту вам ни наши потомци неће заборавити.